

BOM, el canvi de mil·lenni de La Fura

La Fura dels Baus es prepara per a l'hora zero del tercer mil·lenni amb l'espectacle BOM: una gran òpera d'àmbit planetari que, aprofitant-se de les noves tecnologies, connectarà actors a molts indrets del món. Els assajos ja han començat.

Wellington, Nova Zelanda. 31 de desembre de 1999. 24.00 h. Un objecte volant no identificat aterra prop de la ciutat. Una parella d'extraterrestres fa un reconeixement de la zona. En entrar a la ciutat es queden astorats: tots els habitants de Wellington participen en una gran òpera. Una hora després l'espectacle acaba, però la població no es retira. Mitjançant grans pantalles de vídeo tots segueixen la retransmissió d'una altra òpera a Petropavlovsk, Rússia. Els dos extraterrestres no entenen res. L'única clau que tenen és una frase que apareix pertot: Big Opera Mundi.

El que s'esdevé a Wellington és sols el primer acte d'un gran espectacle que en té 24. No es representa en un únic escenari sinó en molts, allunyats per centenars de quilòmetres, i la seua durada comprèn el temps d'una rotació del planeta Terra sobre si mateix.

No és un relat de ciència-ficció ni un film nord-americà de gran presupost. Es tracta d'un projecte aconegut i dirigit per la Fura dels Baus que, amb el nom de BOM (Big Opera Mundi), pretén convertir la darrera nit del mil·lenni en una gran festa d'àmbit planetari. "Aquesta gran òpera està dividida en 24 actes —explica Carlos Pradissa, membre de la Fura—. Cadascun d'ells transcorre en una de les 24 franges horàries en les quals es divideix el temps al globus terraquí. Així, i com si fos una ona que va recorrent els 360 graus d'est a oest del planeta, BOM va canviant d'escenari, acte rere acte, mentre

els països de cadascuna d'aquestes franges horàries van, torn rere torn, entrant en l'hora zero de l'any 2000. D'aquesta manera el primer acte de BOM començarà a Nova Zelanda i l'últim acabarà a Samoa, 24 hores després".

Gran festa planetària. A banda d'aquests dos països, BOM es desenvoluparà en d'altres com ara Austràlia, Japó, Xina, Tailàndia,

gen com un mitjà per "crear conflicte, fricció cultural i harmonia. Quan diem la franja horària de Teheran, no ens referim solament a la capital d'Iran, sinó a tots els punts situats al nord i al sud d'aquest lloc de referència". Aquestes paraules de Carlos Pradissa descriuen el projecte teatral que va començar el 17 de setembre de 1994 a Berlín, amb un primer espectacle-assaig que la Fura va anomenar *espai de creativitat total hipermèdia* i en el qual participaren 50 artistes.

Aquest mateix any també es van organitzar dos assajos més a Madrid (amb 150 artistes) i a l'estadi de Maracanã, a Rio de Janeiro (600 artistes). El 1995, dins de la XIII Marató de l'Espectacle de Barcelona, la Fura va fer un pas endavant en la gestació de BOM amb un experiment artístic de videoconferència entre el Mercat de les Flors, i l'*Electronic Urban Rave* a la Sala Apolo. I així, cada dia que resta fins arribar l'any 2000 serà la preparació pel canvi de mil·lenni. Pel camí, ens trobarem molts assajos més, dels quals tres es realitzaran durant el 1996.

En el primer, Barcelona i Linz (Àustria) estaran connectades durant deu minuts per videoconferència el 2 de setembre vinent, coincidint amb les inauguracions del Centre Cultural Tecla Sala a l'Hospitalet (que serà el local d'assajos de la Fura), i del primer Museu d'Art Electrònic d'Europa a Linz. Mentre arriba la connexió, la Fura anirà representant diversos *works-in-progress* a Buenos Aires, Guadalajara (Mèxic) i Berlín.

La idea del teatre digital va néixer a la inauguració dels jocs de Barcelona, quan la Fura va descobrir la possibilitat d'un espectacle global.

l'Índia, Iran, Kenya, Rússia, l'estat espanyol i els Països Catalans, Gran Bretanya, Islàndia, Cap Verd, Brasil, Argentina, els Estats Units, Mèxic, Xile i Canadà. En cadascun d'ells es representarà un acte de l'òpera mundial amb un tema concret, preestablert per artistes i pensadors de tot el món que hi van afegint propostes contínuament a la *pàgina web* de la Fura a Internet. Així, temes com ara l'univers, el mite, les religions, la guerra, la població, l'ecologia, la tolerància, l'art o la utopia es plante-

El segon esdeveniment previst per al 96 serà "Barcelona Onda México", i enllaçarà la Plaça Reial de Barcelona i la Plaça Garibaldi de Ciutat de Mèxic, totes dues agermanades pels seus ajuntaments. "La idea –comenta Carlos Pradissa– és connectar-les durant les hores nocturnes. Ens sembla que les dues places tenen alguna cosa en comú: són llocs lúdics, musicals, multiculturals i envoltats per una aurèola delirant de vici, perill i alcohol." Artistes d'ambdues ciutats, i tots els qui s'hi vulguen connectar mitjançant Internet, podran participar en aquest espectacle digital.

El mes de novembre que ve se celebra el 120 aniversari del naixement del compositor Manuel de Falla a Cadis, i també el 50 aniversari de la seua mort, a Córdoba (Argentina). Amb aquest motiu, BOM oferirà el seu tercer assaig del 1996 durant la representació de l'òpera *Atlàntida* a la capital gaditana amb la connexió per videoconferència entre Cadis i Córdoba, en un moment determinat de la cantata. La versió de l'*Atlàntida* que veuran els gaditans i argentins és una nova dramatització i posada en escena de l'obra de Manuel de Falla, amb coreografia de Sabine Dahrendorf (Dana Danza) i la col·laboració de l'escultor Jaume Plensa. "Com sabeu, *Atlàntida* és un continent que va enfonsar-se i ara solament els cables telefònics intercontinentals l'acaronen en les profunditats".

Encara que els assajos d'ací al 2000 no estan concretats, la Fura pretén connectar cada any més esdeveniments simultàniament de manera que el 1997 es realitze un BOM de vuit espectacles connectats, mentre que el 1998 en seran setze. De moment, els tres esdeveniments-assajos de BOM d'enguany seran retransmesos per TV Teknoland, un servidor espanyol de la xarxa Internet on la Fura té la seua pàgina *web* particular.

La Baus foneria. Com es pot mantenir al llarg de sis anys un espectacle en contínua preparació, innovant-lo d'acord amb els avenços tecnològics i readaptant-lo a

les transformacions de les comunicacions? La Baus Fundició (*sic*) és la plataforma des de la qual la Fura prepara projectes especials com aquest amb altres col·laboradors de diferents àrees artístiques. "No es tracta d'una fundació, sinó més aviat d'una foneria, el patrimoni de la qual no és un fons d'art sinó les idees, els contactes i l'experiència de tots aquests anys. Una cosa efímera, com el teatre i la nostra vida. La foneria és més que res energia".

En alguns dels assajos-espectacles de BOM, la Fura ha tingut

el suport de la Societat General d'Autors, i d'empreses com ara Norton Telecom, Telefónica, Tecnotrens, Coca-Cola i Petrobras. "De moment, no tenim cap suport econòmic a llarg termini, encara que estem replantejant-nos si són imprescindibles els suports fixos, institucionals o de grans empreses. La nostra mentalitat va canviant a mesura que aprofundim en els nous avantatges d'Internet. Per exemple, abans pensàvem com a cosa necessària que una televisió via satèl·lit ho retransmetés mun-

La Fura pretén connectar cada any més esdeveniments simultàniament. Si el 1997 el BOM serà de vuit espectacles connectats, l'any 1998 en seran setze.

El públic de La Fura

Edat:	El 80% tenen edats compreses entre 18 i 40 anys.
Afeccions:	Els concerts de música (82%) i el teatre (76%).
Ja coneixien la companyia:	El 87% dels qui acudeixen a un espectacle.
Motius d'assistència:	El 57% ho fa "perquè es tracta de La Fura", el 25% per curiositat i el 10% per recomanació.
El recomanen:	El 88%.
Com acudeixen a l'espectacle:	El 75% ho fa en grup, dels quals el 30% ho fa en grups de tres o quatre persones, i l'11% en grups de més de deu.
Hi repeteixen:	El 92%.

Mitjana d'espectadors: 900 per espectacle, aproximadament.

Més informació: http://www.servicom.es/Fura_Baus o <http://www.teknoiland.es/fura>

Utopia i teatre digital

"El vespre del 25 de juliol del 1992 s'havia format un ambient únic a l'Estadi Olímpic de Barcelona: 3.500 milions de persones seguien en directe els actes d'inauguració dels Jocs. Més de mitja humanitat tenia la seua mirada fixa en un mateix esdeveniment. Cadascun d'aquells individus expectants havia dipositat esperances en els seus atletes i, com si fos un fil invisible, aquesta confluència telepàtica creava una energia especial, màgica i meravellosa. Els qui hi érem, actuant damunt l'herba, en l'ull del cicló d'aquella espècie d'antena parabòlica que era l'estadi i rebent aquella descàrrega energètica, no podrem oblidar mai l'experiència".

Des d'aleshores La Fura creu en un poder invisible, una energia telepàtica per desenvolupar, i amb BOM tenen la voluntat ferma de tornar a experimentar aquell sentiment de col·lectivitat completa, d'humanitat, d'utopia. "Està naixent un nou tipus d'expressió artística a partir de la interactivitat telepàtica. A banda del que fem nosaltres, hi ha d'altres creadors que ho estan promovent. De fet, als anys 40 ja es feien concerts amb músics de diferents ciutats mitjançant la radiofreqüència. Els temps i les circumstàncies de cada època, de vegades independentment de la tècnica, ens aboquen a la necessitat d'una connexió global". Així, La Fura ha creat el centre cultural Tecla Sala a l'Hospitalet de Llobregat, amb la intenció "d'obrir les portes de la Foneria a tots els creadors que vulguin experimentar amb aquest nou gènere, i aleshores serà el moment d'aprofundir en aquesta proposta de renovació del teatre." Per tal d'entendre millor què és el teatre digital, ací teniu els cinc principis de la Fura que el defineixen: *a)* és la suma d'actors i de milions de bits digitals 0 i 1 que recorren la xarxa de videoconferència, transportant d'un costat a un altre les seues respectives imatges, sons i moviments; *b)* es realitza, com tot el teatre, autènticament en viu i en directe, i existeix una interacció total entre els actors que ho practiquen; *c)* els actors del teatre digital no han d'estar tots en el mateix lloc necessàriament: poden actuar en diferents espais, ciutats o països, connectats respectivament per una terminal de videoconferència; *d)* incorpora l'efecte de realimentació de la imatge, com a principi de relació entre els seus actors. Es tracta, doncs, d'uns bucles d'imatges que en mil·lisegons van passant per la xarxa d'un costat a un altre, i durant aquest desfasament els actors troben un punt de coincidència en els seus moviments; i *e)* malgrat el seu suport tecnològic, retorna decididament a un teatre simple, elemental, màgic i ancestral, de fascinació pel moviment, la dansa, els signes, el ritual... com si el teatre tornara a començar de zero. A. L. / M. M.

dialment. Ara ja no: en quatre anys la televisió estarà a la xarxa Internet i serà interactiva. Tampoc no pensem pas que sigui imprescindible tenir el pes d'un estat o d'una multinacional darrere de BOM, fins i tot pensem que això pot ser un problema".

A més de l'autonomia econòmica del projecte, la Fura s'ha trobat altres problemes greus, quasi tots d'indole tecnològica. L'ús de la videoconferència per a unir diferents espais ha plantejat dificultats. Així, a l'assaig BOM en la *Marató de l'Espectacle* que havia d'unir el Mercat de les Flors amb l'*Electronic Urban Rave* de la Sala Apolo "els artistes interessats a participar en l'invent desconeixien les possibilitats que ofereix la videoconferència i, més que explicar-los-les, feia falta deixar que experimentessin amb la màquina, cosa que significava un temps i uns recursos dels quals no sempre es pot disposar. La sincronització puntual de la programació de dos espais amb ambients, estils i públics diferents no és gens fàcil". El resultat fou que la connexió sols durà uns pocs segons i no es va poder mantenir la comunicació. Lluny de ser frustrant, La Fura va aprendre dels errors i va repetir experiències de connexió amb videoconferència entre Barcelona, Sarajevo i Madrid amb resultats molt millors.

Per ara, l'espectacle-assaig BOM més reeixit i amb major "monumentalitat" ha estat *O Sonho BOM*, celebrat a l'estadi de Maracanã, a Rio de Janeiro, al desembre del 95. "Treballarem amb tots els estrats socials, des de la policia fins als bombers, el governador, les escoles de samba, empreses tan fortes com ara Coca-Cola o Petrobrás, artistes i fins el Comando Vermello (organització que controla les *favelas*). Allí aconseguirem crear una il·lusió col·lectiva i, encara que no fos per més d'uns dies, va existir *O Sonho BOM*".

Somnis o realitat, el fet és que la darrera nit del mil·lenni, el planeta sencer té una cita, "una excusa per a coincidir, quasi tots, en un mateix lloc i a la mateixa hora".

Alfons Latorre / Mariví Martín